

DZIEWANNA (41) *sb f*

dziewanna (40), **ziawana** (1) *Calep*, [**dziewana**, **ziewonija**].

e oraz oba a jasne; o z tekstu nie oznaczającego ó.

sg *N* dziewanna (11). ◇ *G* dziewanny (18). ◇ *A* Dziewannę (1). ◇ *I* dziewanną (11).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *bot. Verbascum Lichnitis et sp. aff. L. (Rost)*; roślina z rodziny trędownikowatych, dwuletnia, używana jako środek leczniczy; *verbascum SienLek, Calep, Cn*; *tapsus barbarus a. barbatus FalZioł*; *aethiopis [herba] Cn* (40) : tedy warz to ziele wespółkę zbyliczą w wodzie y z dziewanną albo w winie *FalZioł I* 15b; Niektorzy ludzie czynią płokanie vřt vwarzywřzi korzenie dziewanny s piretrum w wodzie *FalZioł I* 145b; Dziewanna pomocz wnątrz czyni w człowiecze y w miřli iego/ á teř dla they dziwney iey mocy ieřt nazwana them Imieniem Dziewanna. *FalZioł II* 5d, I 12c, 13b, d, 22b, 66a (30); *SienLek* 109v, 120v, 127v, 128, 151v (8); *Verbascum – Sziawáná [!]*, *Ruthenis, burean. Calep* 1111b; Przetom lekce rozumiał o wzgárdzonym koniu: Co go pářą Dřiewánną y piářkiem ná błoniu *KlonWor* 19; [*Tapřus barbatus Dziewana. SzymŁowEnch* ‡2].

W charakterystycznych połączeniach: (z) *dziewanny korzeń* (6), *kwiatki* (2), *liřcie* (2), *sok* (3).

[*Zestawienia*: »dziewanna biała«: Dřiewánná biała/ *Verbascum primum, Vullenkraut SienHerb* I4#.

»dziewanna czarna«: Dřiewánná czarna/ *Aethiopis. Morenkraut SienHerb* I4#.

»dziewanna czerwona«: Dřiewánná czerwona mářa y wielką. *Verbascum SienHerb* I4#.]

2. W mitologii słowiańskiej bogini na wzór rzymskiej *Diany* (1) : Bo przed thym leďá co chwalili/ Planety/ Pogody/ Pogwizdy/ Heli/ Láde/ Dřiewánnę/ to ieřt Diánnę/ Mářzánę/ y wiele tákich. *BielKron* 344.

[*Szereg*: »ziewonija albo dziewanna«: *Dianę* boginią łowow řwym ięzykiem zwáli [*Polacy, Pomorczycy*] *Ziewonią* álbo *Dřiewanną. StryjKron* 146 (*Linde*).]

Cf **DZIEWINA**